

# KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

Szerkesztőségi szállás:  
a szentegyházi utcába, Kendeffy-ház 487 számánál.  
Kiadó hivatal:  
Stein János könyvkereskedésében.

Előfizetési díj:  
Évnyegyenként 3, félre 6 pfrt, külföldre évenyenként 4 pfrt.  
Megjelenik a K. Közlöny minden Keddén, Csütörtökön és Vasárnap.  
Hirdetések minden egyes hirdetés után 10 pfrt bérletdíj és minden négyhastásos egy sor után  
számlázó 4 pfrt beküldése mellett közzétételnek.

A lap szellemi érdekeit illető közlemények a szerkesztőséghez, az anyagi ügyeket tárgyzók u. m. előzetes, hirdetések, reclamatiók sat. a kiadó hivatalhoz utasítandók bérmentesítetten.

## SZÉTTEKINTÉSEK.

Kolozsvárt, dec. 9-én.

(D) A francia diplomácia a kiskereskedők szokásaként sokat kér egyszerre, hogy legyen miből lealkudnia. Ezt különben eszélyességnek tartjuk, s sokkal inkább szeretjük az engedékeny kormányzást, mint a mely makacsul feltett véleménye mellett mindjárt kardot ránt.

Az európai két főkérdést most Moldva-Oláhország, s Dán-Holstein ügye képezi a többi felett, s mindkét kérdésben az orosz s francia vélemény összehasonlítását, s mindkettővel szemben áll részint Ausztria s Törökország, részint Ausztria, Porosz és Németország. És így mindkét kérdés felett a diplomácia szavazata úgy megoszlik, hogy a calculus Minervae tisztán Angolhon kezében marad.

Es itt erős kezek közt van. Angolhon felvilágosult, alkotmányos kormányformája ott a trónt inkább biztosította, hogysem az szükségnek vélje, akár időszaki körülmények politikáján kapkodni, akár kiskorú népszerűség által trónját egyensúlyozni; halad ő, biztos léven belülről, azon uton, hol maga előtt a béke céljait, vagy háboru esetében is, saját érdekének eredményeit előreláthatja.

Nem valószínű, hogy midőn egész Európa centralisált, éppen akkor kardot kössön Törökország decentralisatioja mellett; s ez elv hátránya lesz az oláh fejedelemségeknek és előnyére Dániának.

A két európai kérdés egymással ellentmondó, és a diplomáciában egy sajátos logikát állít fel. A mi itt igazság, ott nem igazság! E körülmény a kérdéseket makacsokká teheti, s a diplomácia kétségességei után kegytűdöbások következhetnek.

A moldva-oláh kérdés bekövetkeztető eredményei igen hamar kiüték magokat a zsákból, azon agitációkban, melyeknek fészke Montenegro. A keleti harc nem tudta felbontani Törökországot, de a keleti diplomácia, meglehet hogy akaratlanul, ezen dissolutio magvait mélyen szórta el keleten; s talán Törökország, ha még e küzdelmet is sikerrel lábolja ki, legfőbb

bel fog tartozni Ausztriának, mely erős magatartásában ezen kérdéset tagadhatlanul legtöbbet kockáztatott: régi barátságát az orosz iránt, s talán valaha Frankhoni békéjét.

Ha bár egy kis provincia, ha bár egy pár millió nép sorsa felett foly csak a kérdés; s ha bár nagy birodalmakat beoladni, elenyészni elnézett az idő; sokszor a legesekélyebb alapra épülnek a legnagyobb események, s ha a katasztrófák haladnak s talán elmaradnak, egy szerencsétlenségben fog fekvünni csak a világ szerencséje: hogy az álladalmak tárczája kiürült, nincs pénz!

Különbön Frankhon már mind az oláh mind a dán kérdésben lehangolta követelését, már megengedi Holstein autonómiáját Slesvig rovására, már elégnék tartja, hogy a kétaldunai fejedelemség kettőnek maradjon, összekötve kétös életét egy közös diván által. Ez is szép előhaladás lesz ama tartományokra nézve, és ágyat vehet a további eseményekre, de éppen azért, mert Ausztria s Törökország kebelbeli szükség reformok mellett a statusquot megtartani szilárdul akarják; ezen kérdés mit se veszített még fontosságából, s éppen nem tudhatni, hogy a vajdú idők méhe mit fog megszülni a Pontus-Euxinus partjain!

## A MEZŐSÉGI PRAEDICATIO-FORMA.

V.

Végre te nép, ki lakója vagy a Mezőségnek, akihez én már annyiszor szóltam, a kinek nyakáról a szolgaság járma lerázott, a ki szabad telken adozatlan marhával szánthatsz, s magadénak mondhatod azon borozdákat, melyekre homlokod verítéke hull, a ki polgára lettél ezen honnak, melyben eddig jövevényként tekintettek—most fordulnál rá ellenséges fegyverrel, midőn édes anyakint ölelt keblére? most, midőn elmondhatod a nagy költő után: „Bölcsöm ez, majdan sirom is, mely ápol, eltakar,“ most midőn ablakodon kopog be a tagosítás, a melynek üdvét előre nem ismered? most

szegülnél ellene azon utasításoknak, melyeket minálunknál sokkal miveltebb, tanulabb nemzetek rég bevettek, a mely őket már meggazdagította, s a melyet a hazában is nálunknál tapasztaltabb, tanulabb férfiak utánóztak, arról beszélnék, irnak? s most lennél gyilkosa tenmagadnak azáltal, hogy azt, a mi üdvös és czélserű, a mi a mály helyett fehér kenyeret, hagyoma s czibire helyett kövér marhahúst talál fehér abroszra — annak szegülnél ellene?! Mezőségi polgárok! ezt rólatok nem merészlem föltenni... s oly rosszul esnék, ha hinne kellene. Ne vessétek meg a jó papnak, tapasztalt jegyzőnek, erkölcsös tanítónak, bizalmatokat kiérdemelt bírónak utasításait, hanem igyekezzetek azon lenni, hogy ők olvashassanak, tanulhassanak, mert titeket is úgy taníthatnak, ha ők is tudnak valamit, s nem maradtak hátra a korszellem igényeitől. Egy ponton megnémulhattok: a haladó kor utánunk nem várokozik. Ne sajnáljátok hát filléreteket, parányi gabnátiakat feláldozni azon oltáron, a melyről ég felé emelkedő illatár egykor kellemmel fogja beözönlöni gyermekeitek felett a levegőt. Ha ti nem tudtok olvasni, hallgassátok a magyarázókat, a tevékenyek útját ne vágjátok ketté, hogy lehessetek jó gazdák, mert noha megelétek volt atyáitok is egy napról a másra, s míg egy pár ökröt is tartottak, de akkor más volt a kor igénye, kevesebb a szükséglet; akkor azok gyermekek voltak, nagy részben a földes urak gámsága alatt, az adóval alig bajoskodtak valamit, minden áru-cikk olcsóbb volt. De most ha máskint nem gondolkozunk, felkopik az állunk; a korcsomák, az oktalan gazdaság mellett, jövedelmünk után megemészti földjeinket, s ezután más földesur nem ad elpazarolni való morzsát. Felejtétek oda a korcsomákat polgárok! tanoljatok a helyett okserűen gazdálkodni, mert ha egytől-egyik jó gazdák lesztek, ezáltal mind magatok házi köre csöndes, nyugodt, békés marad, mind a községek gazda-

gok, mind a haza szilárd támaszon alapult hon leend. Oh mint ohtajtam egy rendtartó helység határán tagosított birtokban gazdálkodni! Nem cserélnék föl 100 hold tagosított birtokot, a jeleni gazdaságban 600—800 hold földdel. Nektek is vannak, polgártársaim, szintugy mint Párisnak, Kolozsvárnak proletáraitok fuczeraitok, az előhaladásnak antikrisztusai; ki nadrágnak, ki meztitláb, ki bocskorban áll elő. Azzal ismerhetitek rájuk, hogy napestig a korcsomákat lesik, városokban a kávéházak állandó szállásolói, estve vagy séta végett, vagy élelem keresés után, mint a bagoly kiindulnak; pipókáznak, bagótrágnak, unatkoznak, a dologtól irtóznak; ingyenélő naplopók, a világgal nincsenek kibékülve, előjárók ellen uszítanak, Pap János országáról képzelődnek: ezek a polgári társaságok legveszélyesebb méltelói: belőlük telnek ki a börtön lakosai. Üzzétek el őket körötkéből, mert ezek öszvetépi családi, helységi nyugalmatokat. Egyiptomban bölcs törvényezik volt az a lustrálás, a mely azt tartalmazta: hogy munkáltságban senkinek se volt szabad élni, s így mindenki köteleztetett valamely tisztességes mesterség folytatására. Ha ezt önkint nem tette, az állam kényszer útján rászorította, más helységbe deportáltatván őket. Ezekhez az én beszédem hiába szól: közölek az ezredik se térne meg, s nem fog dologhoz. Proletar pedig mindaddig özőnnel lesz, valameddig újabb gazdasági rendszerünk mindenkinek munkát nem adand a kezébe.

Miután az elmondottakat mindenki fel fogta, még a mi értünkre oda emelkedik a mezőségi gazdaság, hogy magunk se ismerünk annak képére halálunk óráján: ennek pedig alapja a tanolás, a tanolásnak az olvasás.

Ha minden helység úgy kezdi, a mint előadtam, a folyóiratokat kezelni, a felszaporodó előfizetés oda emeli azok ügyét, hogy pár év múlva, a kezdet után, azon lap, a mely ma évenként 10—12 p. frt. az alá-

## SAPHIRA.

Koszorúzott pályamű.

Irta

HALMÁGYI SÁNDOR.

IV.

A balitélet ostroma.

(Folytatás.)\*

— Hogy Márkházi még nem került vissza, ugy-e? — mondá nem kevésbé nyugtalanul Szidónia, a ki még mindig saját gondolataival foglalkozék.

— Igen... valóban... hazaérkezhetett volna már, — viszonzá Boncza elszórádott rá-hagyólag, miközben visszalopódzott az ablakhoz, s lesekkelő tekintettel várta a künn zajongó ember közeledését.

Egyszerre ijedten elkapta fejét.

— Mi az, atyám? — kérde Szidónia szorongó szívvel.

— Csukat Menyus, a fegyverkovács! — viszonzá Boncza izgatottan; — megállott az utcza közepén... szemben házammal. Ez a rézséges, izgága ember halálos ellenségem.

— Istenem... milyen a balitélet ostroma! Már e vad ember képes lenne tán életünkre is törni, csupán azért, mert az előítélet...

— Nem csak az!... hanem hát még János-Zsigmond idejében ez ember egyszer anynyira felingerelt szemtelen tolakodásával, hogy

indulatomat nem fékezhetve, arcul ütöttem. S most is unalommal gondolok e tettemre, a melylyel habár nem is nemesben, de egy férfiban a méltóságérzetet így megsértém. De hiába! megtörtént, s hibámat soha se hozhattam helyre. Nem csak előítélet és valláskülönbőség az tehát...

Az agg nemes halk beszédét itt félbeszakítá az utcáról felhangzó kiáltás.

— Hallod-e, Boncza Ábrahám, hallod-e te pokol doktora, te vén varázsló, te elkarhozott ördögzimbor! Gyere ki, ha van bátorságod, gyere ki tüstént, hogy kongassam meg vén koponyád!... Hallod-e, én vagyok itt, én, Csukat Menyus, a ki nem fél a te pokoli hatalmadtól; de te reszketesz és gyáva módon elbujsz ördögfészkeidben nevednek csak pusztá hallatára is.

— Hah! alaváló póremler! — kiálta fel Boncza, dühösen összeszorítva öklét, s nem gondolva egyébbel, mint sértett méltósága lázító sugallatával, szaporán az ablakban termelt, hogy büszkén megfenyegesse a vakmerő fegyverkovácsot, a ki ily szavakat mer kiabálni az utcáról hozzá, a büszke nemeshez.

— Az Isten szerelmért... atyám! — kiálta fel Szidónia rémülten odaszökte és erőszakkal elvonva onnan az önélelet, szenvedélyes öreg embert; — mit akarsz?... Gondold meg...

— Igaz... igaz!... nekem nem szabad, nem illik egy ilyen sehonnaival szóbaállani. Ez méltányomom alóli tett lenne...

— S e mellett még erélytelen tett is. Jer, atyám, távozunk innen. A Megváltó élete történetében olvastam, hogy „a részeg ember elől a Jézus is kitért vala.“

— Igazad van, édes leányom, jer... menjünk innen, hogy ne halljam e gyalázkodó ember szavát, mert mély, keserű harag forr lel-

kemben, s nem tudnék jól állani magamért... En nagyon indulatos, nagyon türelmetlen lettem... mondá az agg nemes egészen lehangoltan.

S miután kebléből egy nehéz sohaj birkózott fel, csüggedten engedé magát szorongó leánya által vezetett.

A félsetét szobában alig tettek azonban egy pár lépést, ismét felhangzott Csukat Menyus kihívó, gúnyos, elbizakodott kiáltása:

— Nem jössz ki, te vén varázsló!... Hát azt akarod, hogy én menjek utánad?... Azt gondold, ugy-e, hogy felek elátkozott fészkeidbe utánad nyulni! Hohó!... Várj csak, megmutatom én mindjárt, hogy mit tud Csukat Menyus, meg én! Ne mondja többet senki, hogy nincs bátorsága Csukat Menyusnak. Van... csak azért is van sok... sok bátorsága!...

— Ez ember rám van uszítva, s ugy látszik, az egész utcát fel akarja lármázni ellenem; — mormogá Boncza komoran.

Szidónia ellenzése dacára is, még egyszer visszament az ablakhoz, hogy megnézzze, mit mivel otkünn a részeg fegyverkovács, s vajjon a lakosság nem látszik hajlandónak ez eláradt, vad lelkű ember gonosz tréfájában részt venni.

A mit most látott, éppen nem vala megnyugtató.

A környékben minden ház előtt ki voltak gyűlve a lakosok, s részvétlenül, sőt hahotázva nézték e jelenetet. Nem hogy magokat közbetvetni hajlandóknak látszottak volna; de még egy-egy halk biztató kiáltás is kezdett most hangzani: Rajta, Menyus, ne félj semmit! s e garázdálkodó, részeg férfiú, a ki hosszú lajtorját az épület falához támasztotta volt, mind iukább vérszemre látszott kapni. Kezében ropant kalapácsot emelgetett, a mely súlyával ide-oda tántorgatá őt, s ilyenkor megbotorkáz-

ván hosszú, kormos és kerges borkötőjében, a melyen durva mesterséghez tartozó különféle szerszámok csengve-bongva kalináltak, igen boszankodott, hogy az egyensúlyt mindegyre elveszti, s e fölötti mérgét is a Boncza házának fenyegetésében önté ki.

Bármennyire hánytorgatta is azonban retenthetlen bátorságát a vitéz fegyverkovács, nem látszott sietni megrohanási szándékának kivételével, a mire tán maga se gondolt komolyan, s körülnézvé, ha nem jön-e valaki példáját követni, midőn a zajra kijött lakosokat a házak előtt a hold világánál egymás közt mozdulatlanul suttogni látta, jobbnak tartá tovább is csak szóval vitézkedni.

— Hallod-e, te vén ördögmester, ott bent! — kiálta szemtelen, fenyegetőző hangon; — azt mondom neked, én mondom, Csukat Menyus: jól vigyázz magadra, és ne sokat kérsd magadat, hanem bujj ki bagolyfészkeidből tüstént, hogy lakottassalak meg büneidért, mert ha furiába jövök... szent Kleofásra esküszöm!... mint a borzot, ugy füstöllek ki házadból.

Ez ötlet, ugy látszott, most határozottabbá tévé őt, mert egy pillanatnyi gondolkodás után, egyszerre gonosz elszántság hangján kiálta:

— Nem jössz ki... még se jössz ki... először, másodszor és harmadszor se jössz ki?... nem?... még se?... csak azért se?... Ejjnye kutya lélek hordta, hitvány, vén ördöge, várj csak... mindjárt megtanítalak én makacs-kodni! Jól van... nem bánom... hiszen kihergetlek én bagolyfészkeidből. Ne mondja senki, hogy csak szájam jár, megmutatom én egyszeribe, hogy ki vagyok én. Meleged lesz ott neked mindjárt.

(Folytatjuk.)

\*) Lásd a Kolozsv. Közl. 167-dik számát.



száll 5—6 frtra, s mégis több nyereséggel és dicsőséggel, mert tömérdek példány kelleni; sőt lapjaink is megzaporodván, többen működhetünk, többen nyilváníthatjuk véleményünket, mert több hasáb lesz, hogy azoknak helyt adjon: lám hogy mossa egyik kéz a másikat. De hát a belgazdagság és a lelki élvezet! ki tudná ennek hasznait felszámolni? És mit fog mondani végül Európa, ha mi magunkat kényszer nélkül képesek leszünk a miveltebb nemzetek sorába emelni?

Igy szólna:

Ez az ország felviruland, mert polgárai életrevalók.

Mily kevés kell a felvirágoztatásra! minden helységben négy férfinak kiválólag, erős állhatatos akarata, s csak annyi, hit a polgárság kebelében, mint egy mustármag.

Figyelemmel kísérendem: hol találhatik fel ezen négy férfit, s azok érdemteljes igyekezetét a hon tény-dús fiainak névsorába iktatásával nem fogok késni.

Gazdászati ipar, s a kór szellemének felfogása nekünk, Mezőség!!!

Szekely Ádám.

## A gazdasági és ipar-kiállítás feltűnőbb tárgyai.

### III.

Építészeti gyártott anyagok az ásványországból.

1. A marosvásárhelyi egyesült téglá- és cserép-társulat következő téglá- és fedélcserép fajokat állított ki:

a) két darab géppel készített faltéglát, b) két darab kézzel gyártott faltéglát, c) két darab harmadrendű faltéglát, d) két darab muszka kemencéhez való téglát, e) két darab parkánynak való nagy téglát, f) két darab boltozni való géptéglát négy lyukkal, g) két darab boltozni való géptéglát két lyukkal, h) két darab boltozni való nagyobb téglát négy lyukkal, i) két darab közönséges fedélcserépet, k) két darab közönséges kupás cserépet, l) két darab csatornás fedélcserépet, m) két darab alagesőt, n) két darab földalatti csatorna csőt, o) egy darab muszka kemencéhez való csőt, p) két darab padlattéglát.

2. Márk Samu kolozsvári téglá- és cserép-gyáros állított ki, a) két darab téglát, b) négy darab mázos fedélcserépet: kettőt nagyobb, kettőt kisebb terjedelműt.

3. Id. Tauffer Ferencz kolozsvári téglagyáros, a) nyolcz darab téglát, b) nyolcz darab fedélcserépet.

4. Ifj. Hank János zilahi cserép-

gyáros, a) hat darab sima cserépet, b) hat darab rovátkos (falzos) cserépet.

5. A marosújvári cserépgyár három darab fedélcserépet.

6. Hofgráf János Beszterczéről három darab fedélcserépet.

Bíráló. szakosztály örömmel tapasztalván, hogy a nagy fontosságú, s mondhatni a legáltalánosabb érdekük közé tartozó iparág, milyen a téglá- és cserépgyártás, nem csak mennyi- és minőség, hanem választékoság tekintetében is, oly kielégítőleg van a jelen tárlaton képviselve: minden kitelhető figyelmét, és munkásságát reáfordította, hogy az idő rövidsége, s a rendelkezése alatti kísérő eszközökhöz képest, a kiállított példányok jellességeiről indokolt bírálatot mondhasson.

Idevonatkozó eljárásában a következő három főszempontból indult ki:

1. Anyagjuk föld és vegytani szerkezete, s kielégettségük fokozatánál fogva, minő arányban képesek a vizsgálat alá vett téglá- és cserép darabok a vízbehatásának ellent állani.

2. Miképpen állják ki a légmérséklet változásait, a vizes állapotból fagyásba, s fagyásból kiengedett állapotba való átmenetet?

3. Alakjuk, terjedelmük- és súlyuknak micsoda előnyei, vagy hátrányai vannak? Ezekképest bir. szakosztály íme kísérleteket téve,

Minden kiállított fajtából egy-egy példányt megmért, mennyit nyom száraz állapotban. Az így megmért példányokat hat óra hosszáig vízben áztatván, azután ismét megmért a beszívott víz mennyiség kiutadása végett. Mely kísérlet a következő eredményekre vezetett:

1. A marosvásárhelyi géptéglá nyomott száraz állapotban 8 font 16 latot, vizesen pedig 10 fontot, mihez képest a beszívott összes vízmennyiség súlya 1 font 18 lat; vagy is minden egy fontnyi súly után  $5\frac{11}{67}$  lat.

A marosvásárhelyi első rendű kézi téglá száraz állapotban 8 font 24 lat, vizesen 10 font 20, tehát általános vízsúlytöbbség 1 font 28 lat, viszons  $6\frac{1}{4}$  lat.

Ugyan a marosvásárhelyi másodrendű kézi téglá szárazon 8 font 8 lat, vizesen 10 font 4 lat, tehát általános víztöbbség 1 font 28 lat, viszons  $7\frac{3}{11}$  lat.

Marosvásárhelyi nagyféle fedélcserép szárazon 3 font 14 lat, vizesen 4 font 11 lat, tehát általános vízmennyiség 29 lat viszons  $8\frac{3}{4}$  lat.

Marosvásárhelyi hosszú négyszegű fedélcserép szárazon 3 font 10 lat, vizesen 3 font 29 lat, víztöbbség 19 lat, viszons  $5\frac{3}{4}$  lat.

Ugyan marosvásárhelyi csatornás cserép szárazon 3 font 28 lat, vizesen 4 font 26 lat, általános víztöbbség 30 lat, viszons  $7\frac{1}{10}$  lat.

2. Márk Samu téglája nyomott szárazon 7 font 22 latot, vizesen 9 font 6 latot, tehát beszívott összesen 1 font 16 lat vizet, miből egy fontnyi téglasúlyra esik  $6\frac{1}{4}$  lat viz.

Ugyan Márk Samu mázos fedélcserépei közül a nagyobbféle nyomott szárazon 3 font 4 latot, vizesen 3 font 14 lat; tehát a víz összes súlya 10 lat, viszons nem egész 3 lat.

A kisebbféle mázos cserépen pedig semmi észrevehető súlynövekedés nem tapasztalt.

3. Tauffer Ferencz téglája szárazon 10 font 30 lat, vizesen 12 font 6 lat, tehát víz tölsúly 1 font 8 lat, viszons nem egészen  $3\frac{1}{4}$  lat.

Fedélcserépe szárazon 3 font 14 lat, vizesen 4 font, tehát víztölsúly 18 lat, viszons  $4\frac{1}{4}$  lat.

4. Hank János cserépesnek mindenik példánya szárazon 2 font 26 lat, vizesen 3 font 4 lat; és így összes víztölsúly 10 lat, viszons  $3\frac{1}{2}$  lat.

5. Marosújvári fedélcserép szárazon 3 font 4 lat, vizesen 3 font 24 lat; tehát általános víztölsúly 20 lat, viszons  $6\frac{1}{2}$  lat.

Az ekkép ismételve megmért téglá- és fedélcserép darabok egy egész éjre a szabad lég alá kitétetvén, reggel fűtött szobába vitettek, s miután kiengedtek és megszáradtak, vizsgálat alá vétettek, melyik mennyit veszített szilárdságából. E vizsgálat is mindenikre, de kivált a marosvásárhelyi- és kolozsváriakra nézve kielégítőleg útolt ki; egy pár órai szivalkodás után előbbi kongásukat egészen viszákapván.

E kísérletek eredményét már az egyes darabok terjedelméhez viszonyítva, s tekintve, miszerint a vízhatlanság nagyobb foka; kivált a fedélcserépeknél, egyik legelső rendű jellesség: Márk Samu mázos cserépei, melyekből a nagyobbféleknek szabályszerű terjedelméhez képesti könnyűsége is egy nagy előny, a fedélcserépek közt mindenesetre első helyen állanak.

Másfelől azonban, a marosvásárhelyi gyártmányoknál, figyelembe véve az építészeti különböző kívánalmakhoz képesti többféle idomzatokat, jelesen az igen szélszerűeknek látszó csatornás cserépeket, lyukas bolttéglákat, a gazdaságunk jövőjére valószínűleg nem kis fontossággal bírándó alagesőveket, padlattéglákat; s nem mellőzve egy igen nyomatékos körülményt, a jutányos árt, mely szerint t. i. az illető gyár

egyesület a közönséges cserép ezerét 14 pforintért adja:

Bir. szakosztály első helyen a marosvásárhelyi téglá- és cserép gyáregylet, második helyen Márk Samu készítményeit ajánlja, mind két részre, pronz éremmel kitüntetendőknek.

Idősb. Tauffer Ferencznek pedig, a szabályszerű terjedelmet még túlhaladó, tömöt és jól kiegészített tégláért, dícsérő oklevelet szavaz.

Hank János egyberovátkolt cserépeire bir. szakosztály azt jegyzi meg, miszerint ezen idomnak, mely ha sikerülne, a fedélzet súlyának nagy mértékbeni csökkentése által, rendkívüli előnyül szolgálana, nem ígérhet jövőt azon okból, mert a nedves állapotban habár legnagyobb pontossággal összeillesztett rovátkok az égetés közben elferdülnek; itt pedig a legkisebb elhajlás is utat nyit az eső- és hóvíz behatásának. Egyébiránt anyagjukra nézve, Hank János mind két féle cserépei elég jóknak bizonyultak; terjedelmük azonban kisebb a szabályszerűnél.

Hofgráf János cserépei, egyfelől terjedelmükre nézve az általánosnak divatozó, s szabályszerű cserépeknél sokkal kisebbek lévén, másfelől bir. szakosztály előtt ismeretlen okokból, horgacsuk azon lapra levén ragasztva, mely a cserépnek külszine kellene, hogy legyen, minél fogva a fedél külszínére a cserépnek darabosabb, és likacsosabb lapja esik, s vízszáz homorodása a víz lefolyását nem, hogy elősegítene, sőt akadályozza: bir. szakosztály bővebb vizsgálat alá veendőnek nem találta.

## KÜLFÖLDI LEVELEZÉS.

Konstantinápoly, nov. 25-én.

Egy Bukurestből tegnap estvé érkezett távirati tudósítás tudatja, hogy a diván ad hoc, szerkezeti programjában, szavazat-többséggel kijelentette, hogy ha egy idegen fejedelem megválasztása nem engedtetik meg, akkor lemond a két fejedelemség egyesüléséről.

En a szerbiai utolsó eseményekről egy hosszú levelet írtam volt neked, s éppen postára valék teendő, midőn a Közlöny egy száma kezembe került, abból láttam, hogy az ottani eseményekről értesítve voltatok, s hogy az én tudósításom szükségtelen és elkésett lenne, s így pipára gyűjték vele, a helyett, hogy elküldöttem volna; most azonban talán nem ártand megemlítenem eredményét, vagy is szomorú következményét ezen sükertelen mozga-

## TÖBBET ÉSZSEL MINT ERŐVEL!

Történeti humoreszk, Papp Miklóstól.  
(Folytatás.)

— Ne disputáljon kegyelmed annyit, hanem, ha nem hiszi, hát jöjjen le, s nézze meg.

Tóth Péter uram nem jött le, hanem a helyett elkezdett magába gondolkozni, hogy vajjon mikóta lett olyan vitéz ember az ő komája?

Néhány perc múlva a kapu megnyílt, s Horváth Tamás minden gyanú nélkül bevitt a várba embereit.\*) Tálai György uram alig hitt saját szemének, midőn a megköszönt törököket látta.

— Ejnye Horváth, nem is gondoltam, hogy olyan ügyes ember légy! Soh se hittem, hogy csak egy akkora ellenséget is elfog, mint az egyik oklem... s ime, nyolcvet hozasz egyszerre!

— Hja! kapitány uram, többet észszel mint erővel!

— Hát mond csak, hogyan fogtad el a jó madarakat?

Horváth összebeszélt mindent, — akkorát hazudott, hogy kettőnek is igen nagy lett volna egy-egy.

— Na, csak a legelső pinczébe kell tenni őket, holnap aztán majd elbánunk velök.

— Egyenesen magam fogom bezárni őket, hogy nyugodtan lehessünk.

— Hát a segítség csak ebből a húsz emberből áll?

— Eleget rimádkodtam, hogy adjanak többet, de nem adtak, azt mondták, hogy nekik is szükségük van reájok!

Horváth uram csakugyan maga zárta el a fogoly törököket a vár pinczéjébe.

Aztán aztán elrendeztetett a várban újból minden.

Ha valakinek észébe jutott volna, hogy megnézzé, vajjon jól be vannak-e zárva azok a török foglyok...

A várőrség, mintha csak vetélkedni akart volna az alvásán, úgy aludtak.

Nem gondolt senki semmivel...

Jó, hogy a foglyok el vannak zárva...

Maga a várnagy is avval a gondolattal aludt el, hogy holnap reggel megjutalmazza bőkezűleg Horváth Tamást, mert valóban jól viselte magát!

A várőrséggel reggelig szomorú dolgok történtek!

Midőn felébredtek, várnagyostul együtt azon vették magokat észre, hogy a negyven török, meg a húsz hajdu, foglyaikká tevék őket...

Elszedték jó fegyvereiket, azon felül még meg is kötözték, s úgy tették éppen abba a pinczébe, melybe őket tették az este.

Csak most tört észre Tálai uram, csak most kezdte bánni, hogy hitelt adott az este Horváthnak. Szeretett volna sirni mérgében, — hanem késő volt már a bánat.

— Hát hogy érzi magát Tálai uram? — Kérdé szemtelen mosolylyal Horváth, a megköszönt várnagyot.

— Majd megmondom, ha az Isten innen kiszabadít, — hanem, tudom én Istenem, hogy nem köszönöd meg!

— Már pedig abból a szabadulásból semmi se lesz! — előbb még el kell hogy hegedültessem azt a húsz botot, melyet a mulkor rám veretett, meg visszaadjam azt a pofoncsapást is kegyelmednek, melyet a héten megfizetett.

— Csak azt az egyet bánom, hogy fel nem

is akasztattalak akkor egyuttal. Felelt az elkecseregett várnagy, göröcsösen összeszorítva ökleteit, a melyekről Horváth uram leolvashattott annyit, hogy ha azok most szabadok lennének, bizonyára az ő teste bánná meg leg hamarabb.

— Azt a százezer arany-forintot kell, hogy szaporán előadja, melyet nem rég hoztak ide, különben nagyon könnyen megtörténhetik, hogy én fogom kegyelmedet felakasztatni. En vagyok most itt az ur!

— Akkor láss csak pénzt, mikor azt meglátod!

— Na, majd meglátjuk holnap! akkorra eljön az én kegyelmes uram, Begtás basa is, s ő, mint török ember, jobban ért a vallatáshoz, tudom, hogy akkor esze nélkül adja elő azt a pénzt!

— En tölem eljőhet maga a török császár is, mert annak se mondom meg, hol van.

Már erre a makacságra méregbe jött Horváth uram is. Egy török katonát lóra ültetett, s elküldötte Fejérvárra a basához, hogy mondja meg neki, jöjjen mentől hamarabb Vásonkőre, ha azt akarja, hogy a pénzt is megkapják.

Begtás elment.

Midőn a várkapun bement, Horváth a kapu kulcsait nyújtá át.

— Ime győzhetetlen basa, a vár kulcsai, adott szavamat beváltva, urává tettelek a várnak, — még csak a pénzt kell előkerítenünk, melyet a lánczra tett várnagy vonakodik előadni, azért jó lesz valami vallatós-eszközről gondoskodnod.

— Legjobb mindennek felett a koplaltatás. Felelt a basa.

— Tehát koplalni fog, míg a pénzt elő nem adja!

Három egész nap koplaltatták szegény Tálai uramat, még se akart vallani semmit se. Horváth uramnak már fogyni kezdett türelme.

A negyedik nap már azon kezdte a fogoly várnagy, hogy még szóba se állott velök, akár mit kérdeztek tőle, hallgatott.

— Kegyelmes uram, gondolj valami más vallatós-eszközre, mert ez az ember, a mennyi esze van, megteszi azt a bolondságot, hogy éhen meghal, s még se fog vallani semmit se az én boszantásomra is. Szólt Horváth a basához.

— Nagyon türelmetlen ember vagy. Felelt rá egykedvűleg Begtás.

— De ha nekem pénzre van szükségem!

— Ne kiabálj úgy, te bolond, mert nem vagyok én süket.

— A helyett, hogy görömbökölöd most itt velem, nagyságos basa, bizony mondom, sokkal jobb lenne, ha eszedbe jutna, hogy én általam jutottál a várhoz!

— Neked meg az jusson eszedbe, hogy ha sokáig alkalmatlankodol itt nekem, hát úgy ki-dobatlak innen, mintha itt se lettél volna, — azért hát békében légy.

— Ám legyen! várak még holnapig, de tovább teljes lehetetlen...

És várt másnap estig, de mind hiába, mert Tálai uram nem akart beszélni.

Újból rárontott a basára, hogy hát meddig akarja őt még várakoztatni, azt gondolja, hogy ő bolond, s várakozni fog tovább...

... nem várakozik biz ő az apja lelkének se, hanem megy le a várnagyhoz, s ha még most se szól semmit se, hát lefejtí róla a börtört, arra talán csak szólani fog, vagy fehéret, vagy feketét.

Már erre a beszédre a basát is elhagyta minden türelme. Horváth uramnak nem szólt semmit se, hanem behívatta Haszszán bégét, s megparancsolta neki, hogy ezt a dühös ebet zárják el, mert már megunta a sok lármáját, még attól is tart, hogy megtalálja harapni...

(Vége következik.)

\*) Lásd Kovács kronika. 1. rész 1740-ből.



lombak, melynek célja vala nemzetét egy idegen befolyás alatt levő kormánytól megszabadítani, mely egy hangja vala a szolgaság sötétjében sinlő népek, melylyel tudatni akará Európa népeivel, hogy Scanderbég hős népéből még nem halt ki egészen a szabadság érzete. Megemlítem itt, hogy az összeesküvés részesei ellen kimondott ítélet szigorúan, s Stephanovics, Jankovics, Radován, Damianovics, Zvetko, Rajovics, Marzailovics Miklós hálalra ítéltetik, — a kevésbbé compromittáltak pedig sáncz-munkára; azonban a fejedelem, a porta közbevetésére, a halál-ítéletet örökös rabságra változtatta, s a sáncz-munkára ítéltettek kegyelmet adott, — s folyó hó 18-án Szerbia hazafiai a néprészvét könyei között kísértettek a gurgusovlati várba. Bakalum.

**Bukurest, nov. 27-én, 1857.** — Az unio hűledezi kezdő világ-hírű kérdésénél egy sokkal lázasabb kérdés foglalkoztatja most az egész Bukur\*) nagy városát, s valóban nem is ok nélkül. Pár év óta ugyanis hallatlan rablások, és kegyetlen gyilkolások követtek el itt, s főleg templomok, és egyes tehetősebbek súlyos károkat szenvedtek. E szomorú sorsban osztozott a mi szegény templomunk, és a lutheranoké is, mind a kettőből csak hamar egymás után a szent edények eltakarítottak. Ez történt itt még legalább husz görög templommal is. Reánk nézve ez akkor annyival pírítóbb szegény volt, mivel éppen akkor az ausztriai foglalt sereg itten lévén, a kaján rágalom, és irigység minden rablást, és gyilkolást ennek, vagy a törököknek nyakába hártott; de ezek kivonulása után is egyes bűntények napi-rendben voltak, s vannak még ma is. Közelebb megeléglő az ég hosszas szenvedéseinket. Éppen ma egy hete, Karadzsa, az éber lelkű rendőr-főnök aga, végre nyomára akadt a czinkosoknak, s midőn azon voltak néhányan, hogy egy bojárhoz betörjenek, ki azon a napon szép összeget vett volt fel a kereskedelmi törvényszéktől, nyakon csípte a jó madarakat, s bár maga is kemény ütest kapott karjára, de csakugyan hurokra kerültek. — E rabló-banda száma, mint hallszik, felül haladja a százat, s a több helyeken megtalált vagyon több ezrekre megy, s a mi a legvérfagyalóbb, igen sok előkelő jó hírű polgár van mind az oláh, mind az idegen alattvalókból belekeveredve. A hivatalos-lap már fel is szólította a károsultakat, hogy elrablott vagyonukért a rendőrséghez folyamodjanak. Ön levezetése is, mint kirablott egyén, holnap teend próbát az illető helyen zörgetni.

Szomorú helyzet oly helyen lakni, hol az élet, és vagyon egy perezig sincs biztonságban. Csak két közelebbi esetet említek meg. Mult héten temettek el a Tabátsból két testvért egy koporsóban, kiket reggel vendéglőjük közepében borzasztó késekkel meggyilkolva, marcangolva találtak. Ugyanekkor a legnépesebb utcában a Podu mósosóján egy porosz orást este öt és hét óra között fosztottak ki harmincz évi keserves keresményéből. ... Az a hír is szárnyal, mintha ezen oly huzamos időn keresztül folytatott rablásoknak ily sok egyén által, a privat haszonvadászat mellett, komolyabb értelme is lehetne; azonban erről nem keszkeskedem. ha igaz leend, majd ki kaparja azt az idő maga. —

De fordítsuk el szemünket a szomorú képektől, s adjunk hálát Istennek, hogy eddig tudomra egyetlen magyar is e gyilkos és fosztogató kompániába nincs belekeveredve. Nemesebb és szentebb dologban foglalkoznak itt a mi kedves nyelv-rokonaink, a halhatatlan Schillerként: „Uns alle zieht das Herz nach Väterland.“ Fügylemmel kísérik ők régóta kedves nemzet irodalmunknak bonunkbani gyönyörű

\*) Bukurestet a monda szerint Bukur egykori oláh juhászbajt alapította. A Dumbovizza partján egy kis kerek dombon, az úgy nevezett Tabáts—Timár—város-részben; most is még áll egy ódon görög templom, melyet Bukur templomának neveznek; iránta a nép kitűnő kegyelettel viseltetik.

előhaladását. Ennek élő bizonyosságul küldöm itten önnek azon kisded beszédet,\*) melylyel itt közelebb egyszép reményekkel biztató magy: r olvasó-kör megnyitott, s ebben egy magyar könyvtár és a lehető legtöbb magyar-német és egy oláh folyó-írat jártatása elhatározott. Csak egy ily erkölcsi társulat fogja megvédeni nemzetünk itteni kisded töredékét az erkölcsi alásüllyedéstől, ez fogja fenntartani anyanyelvünket, s fog képezni lelkes és hivatalosokat, hasznos polgárokat, és buzgó, vallásosan-mívelt keresztényeket. Kívánjanak azért önk is szívők mélyéből ez egyletnek itten szép jövődöt.

r. l.

## KOLOZSVÁRI NAPLÓ

\* Nem csak helyi érdekű, hanem, úgy hisszük, az egész nemzet figyelmére méltó hír kering darab idő óta fővárosunk tásas körében. Ugyanis egy „on dit“ szerint, mielőbb komoly lépések fognának tétetni arra, hogy nemzeti színházunk kérdése, ez intézetünk historiai méltóságához illőleg, s lelkes és művelt közönségünk növekedő igényeire mértén oldassék meg. E nevezetes versio szerint, mely néhány nap óta pozitív jellemet kezd ölteni, nemcsak színházunk belsője fogna optikai szabályok szerint újból építtetni, hanem, a mi fő, szellemi ügyei is egy szakavatott, tapintatos vállalkozó vezetése mellett rég elhajított lendületet nyernének az által, hogy a dráma elsőszülötti jogainak tisztelhetetartása mellett, rendes operánk és balletünk is lesz ezután, s ha igaz, a kolozsvári nemzeti színház az állandó színházak sorába lép. Lelkünkben kívánjuk, hogy e hír valósuljon !!!

\* A kolozsvári sajtó örvendeztető lendületet vett; a mellett, hogy két hetilapot állít ki, csak most adá ki Kovács Soma német-magyar nyelvűt. A kolozsvári tanárok által szerkesztett latin szótár három füzetét, a negyedik sajtó alatt. A gazdasági-egylet havi iratait Fináli ur által szerkesztve. Gr. Mikó Imre főnyes vállalatának a történelmi tárnak már két kötetét, a harmadik a napokban meg sajtó alá. Kovács adomait, s gazdag adatokkal ellátott „Erdély története“, ugyanezen irónktól közelebbről meg sajtó alá. Dózsa „Zandirhám“jának már utolsó ívét szedik, s e hó közepé tájra hagyandja el a sajtót, s úgy halljuk, hogy ugyanezen irónknak Kornis Ilona című négy kötetes historiai regényét, mely már készen vár a nyomásra, még a közelebbi tavasszal Stein könyvárus adandja ki.\*\*) Ha Imágyi Saphira című regényét, melynek első periódusát ezen lapok adják, szintén önállóság fogja kiadni két szakaszban. Hory Farkas versei éppen most mentek sajtó alá. Papp Miklós beszélyei nemskára elhagyják a sajtót. Mindezekben Erdély ébredésének örömdetes jelétől dörögnek.

— Alkalmunk lévén tegnap, dec. 6. helybeli házi-zene-kör által rendezett zeneestélyben résztvenni, örömmel fejeztük ki a felett, hogy a zenekedvelés városunkban ismét némi lendületet kapott. Az említett estélyen szép számú közönség volt jelen; voltak igen meglepő magán és együttes előadások hegedű, fuvola, zongora és más hangszeremekkel; Hoffman egyiknyitányasikerült, emlékt Bellinitől hegedűvel elragadó szépséggel lön előadva; volt szavalás is, Petőfi Örültje című költeménye. A hallgatóság teljesen meg volt elégedve, csak a szavalatnak óhajtottunk volna sokan más tárgyat. Ott vannak Vörösmarty, Kölcsey, Arany és Petőfi kedves dalai, románca, balladái; lehet azok közül határos és kedélyes darabokat választani bőségben. Ez az „Örült“ egy kinövésé írja nemess költsézetének. Mennyivel alkalmasabb lett volna p. o. e. célra: Vanitatum Vanitás, Rákos, Hymusz, Földi dal, Liszthez, Elhagyott anya, A pusztá, A szivárvány, Az ócska kabát sat. Ily alkalmakra jól megválasztani a szavalat tárgyat legalább is annyi érdem, mint élvezetesen szavalni! Újból meg újból ajánljuk a házi zenekör estélyeit a közönségfigyelmébe; ezek színházunk után a legelső élvezetes mulatozás alkalmává lenni vannak hivatva: tőlünk függ, hogy az teljesedjék. A ki az egyesületnek egy évre 6 pftot befizet, egész családjával élvezheti ez örömeiket éven át minden vasárnap, tehát 52-szer; a ki egyedül van, csak 3 pftot fizet. Vajha mind több több érdekeltség támadna ez újból felelevenült művészi intézet iránt! Mi a téli estéken figyelemmel kísérjük, s az eredmény felől olykor-olykor tudósításokat adandunk.

— Jelen hó 7-kén Dézsről a következő érdekes levelet vettük: „Tisztelt szerkesztő ur! Dézstől egy mértföldnyire alább eső Kapjon helysége határán, folyó hó 3-kán a Szamoson úszkáló nyolcz darab, még e táján nem látott, szárnyas vízi állat közül három meglövetvén, egy nekem adott.”

En azt éneklő hattynak (cygnus musicus) lenni gondolom, ritkasága miatt (ha ez Kolozs-

\*) Tárcaunkban közreadjuk.

\*\*) Még nincs meg a kiegyezkedés.

Szerk.

Szerk.

vártt is ritkaság lenne?) úgy egészen azért küldöm be, hogy ott avatott kezek által kitömetvén, hazánk létesülendő muzeuma zoológiai osztálya egy példánnyal szaporodjék. Maradván D. Feuerregger Károly.

Ez érdekes szárnyas példányért, mely hazánkban nem mindennap jelenkezik, fogadjuk beklüldt ur nyilvános köszönetünket. Mi a vétel napján azonnal gr. Mikó Imre ur önmagához a küldeményt bejelentettük, s a szakavatott tanár Jancsó József ur fogja azt megvizsgálni s kikészíteni, ki egyelőre, minthogy a küldeményből a legfontosb ismertető jelek, jelesen a szárnyakról a 2. 3. 4-dik tollak hiányzanak, még kétesnek tartja, ha vajjon az az éneklő, vagy a mi még ritkább honunkban, a sárga csőrű hattyk közé tartozik? Mindenesetre a szárnyas még fiatal és éppen toll-változásban van. Hossza m. e.  $\frac{2}{3}$  öl, s 15 fontnyia hattyu sulya lehet. Jancsó ur szíves ígéretét bírjuk, hogy, miután szorosabb tudományos vizsgálatát megteendő, az eredményről értesíteni fog. — Ha a többi elejtett példányokból az itteni hiányzó szárny-tollakat kilehetne egészíteni, azoknak megszerzésével s utánküldésével az érdemes orvostudor ur kedves szolgálatot tenne muzeumunknak.

\* A n.-szebeni választó polgárság folyó hó 20-dikán tartott igen népes községyi gyűlésében egyhangulag elhatározottat, hogy helytartósági tanácsos és jogtudor Grimm J. urnak Kolozsvár szabad királyi városi diszpolgári jog adassék, s a tanács az eziránti oklevél kiszolgáltatása iránt megkerestessék. (A szebeni hivatalos lap után.)

\* Sárogy Gyulának rég várt „Albuma“ végre érdekes tartalommal megjelent.

\* Azon hir, mintha a „Pesti Napló“ belyegdíjadóját lelkes hazafiak három évre biztosították volna, nem valósult. Maga az illető lap hazudtolja meg azt, s kijelenti, hogy az előfizetési árt főlebb emelni kénytelen.

\* Végre a „Pesti Napló“ és a „Magyar Posta“ is kiadta előfizetési felhívását. Amannak előf. ára, új éven kezdve, a hírlapbélyeg-adó miatt 16 pftól 22 pft-ra; emezé 8 pftól 14 pft-ra lön fölemelve.

\* Bécsből írják a „Budap. Hírlap“-nak: Mint tudjuk, a főnálló gymnasiumszervezet nem végeleges; egy 1854 dec. 9-ről szóló l. f. c. elhatározás következtében a jövő 1858-ik év folyamán alatt illetékes férfiak tanácskozmánya alá veendő. — Ezen tanácskozmány könnyítése végett a m. közoktatási miniszterium bizonyos előtervezeteket készített. Így kidolgozott egy tervezet, melybe azon pontok, mik több oldalról a mostani rendszer módosítását javasoltattak, fölvetettek; e tervezet az iskolai tanácsosokkal közöltetett véleményezés végett; ezen vélemények beérkezvén, a tervezet újabbán az itteni „gymnasiumi folyóirat“-tal a végből közöltetett, hogy az e szakban is tárgyalassék. Ezen eljárás czelszerűsége kétségtelen. Altalatt i. nemcsak az elhajított reformok szabatosan formulázvák, hanem a vitatás következtében mindenki irántuk tiszta nézetre is lehet szert, akként, hogy az egybegyűlendő tanácskozmány teendője igen egyszerű leend, s gyorsan vezetendő eredményhez. Az érintett módosítások legkivált a természettudományok a gymnasium alsóbb osztályaiban, valamint a görög és német nyelv tanóráinak megszorítása, ellenben a latin nyelv tanórái szaporítása körül forognak és kelletlenül nagyobb zajt okoznak jobbra is balra is.

**Adakozások a Szamosujvárt építendő ref. templomra.** Alulírtak a következők adakoztak Bethlenben az irt célra: Ifj. gr. Bethlen Pál 4 ft. Gr. Bethlen Pálné 2 ft. Gr. Bethlen Vilma 10 kr. Gr. Bethlen Pali 10 kr. Gr. Bethlen Ödön 10 kr. Gr. Bethlen Aladár 10 kr. Gr. Bethlen Bálint 10 kr. Ifj. gr. Bethlen Ferencz 4 ft. Ifj. gr. Bethlen Ferenczné 2 ft. Ifj. gr. Bethlen Sándorné 2 ft. Id. gr. Bethlen Ferenczné 2 ft. Bárány István 2 ft. Gr. Bethlen Károly 4 ft. Névtelen 6 kr. Juschan János 12 kr. Jacobi György 6 kr. N. N. 6 kr. N. N. 6 kr. Hangea 6 kr. Szabó József 10 kr. Török Ferencz 6 kr. Gergely Sándor 12 kr. Dálnoki Mihály 6 kr. Szőke József 12 kr. Kenyeres Mihály 6 kr. Bab János 12 kr. Érsek János 6 kr. Tóth János 6 kr. Gergely György 6 kr. Érsek Farkas 6 kr. N. N. 6 kr. Máté Dániel 6 kr. Kovács Károly 6 kr. Valaki 1 fr. Gajzágó László 20 kr. Merzok János 1 fr. Bod Péter 1 fr. Kincses Kristóf 20 kr. Orbán Dávid 1 ft 14 kr. Összesen 30 frt pp.

Ilyenszerű áldozatok nem szorultak emberi dicsekedésre s köszönetre, s én is inkább a hála kötelességit teljesítem, midőn az irt buzgó adakozóknak a felségített egyház nevében hálás köszönetet mondok. Beh sok helyről lehetne ez országhól ilyenszerű áldozatokat összegyűjteni, ha találkoznának emberek, kik nem restelnék templom számára gyűjteni! Bethlen dec. 2-án, 1857.

Csűrös József.

Csűrös ur e lapokban tett lelkes felszólalásának azon eredménye lévén már is, hogy a szerkesztőségünkhez beklüldt 31 pft 34 krral együtt már 61 ezüst rfrint adakozás van kézen a szamosujvári egyház megalapítására; óhajtanád, ha a helységek lelkeszei kellő buzgalmat fejtenének ki ezen vallásos cél átvitelére. — Jó lesz egyzersmind, ha a gyűjtő urak s nők gyűjtéleiket egyenest Csicsó-Kereszturon át Bethlenbe Csűrös urhoz küldik meg, hogy

ez által mind az eljárás rövidítve legyen, mind nekünk köz s magánygyeink által igénybe vett időnk, ily aprólékos, s reméljük, nagyra terjedendő beszámolások végett, igénybe ne vésessék. Csűrös ur a kezébe küldendő összevegekről, lapjaink után időszakonként kimutatást teend. Csak arra kérjük, sziveskedjenek csak is a beklüldők, és a helység nevét, hol az adakozás történt, az adakozások közt a nagyobb összevegeket, és végül az egyes gyűjtélekek összevett küldeni meg; minthogy lapunk minden kis tere annyira igénybe lesz véve, hogy azon remélhető nagy, s ezerekre menő névsort közreadni nem bírjuk; álljanak a résztvevők nevei örök emlékül az alakulandó egyház anyakönyvében.

Szerk.

**Nemzeti színház.** (pd) Deczember 8-dikán: Zsidó, énekes népszimnű, irta Szigligeti. — Gyulai (Krida) jeles játéka által a lehetőségig emelte az előadás érdekét. Hirtling Mari a szobaleány szerepében oly szerelteméltó eleven-séggel jött-ment, fecsegett és dalolt, hogy a közönség zajos tapsokkal jelenté ki tetszését, s jelenet közben kihívta. Szigeti az ispán szerepét adta a lehetőségig szabatosan; de éneke nem szinpadra való. A szó teljes értelmében sajnáltuk e fiatal színészt, ki hang és iskola nélkül kénytelen vala népdalokat énekelni. Egy kis részvételtjes taps, mintegy bátorításul, hangzott ugyan egyik dala után, de a közönség nagy része hideg magatartása által mintegy protestálni látszott az ellen. Váradin (Mari) és Szabó Krisztina (Coelstina), mint szintén Láng Boldizsár (D'Orby marquis) és Beke (Jakob) helyes felfogással adták szerepeiket. Szathmári ugyesen Jancsikodott.

## KÜLFÖLD.

A „Times“ írja, hogy most már Luconó azon központ, hová a közfigyelem irányozva van. Közép-Indiában, hol az angolok védtelen állapotban vannak, fordulhat ugyan még elő néhány iszonyu jelet, minő Burton kapitány, Kotahi politikai ügyvivő meggyilkoltása; de minden odamutat, hogy a nehéz idők végűkhöz közelitlenek. Oude, Rohilcund egy része van még az ellenség hatalmában; s ez ellenséges vidékeken oly módon kell e háborút folytatni, mintha most hódítanak meg először. Nehéz hadjáratra van még kilátás, ha nem lesznek is nagy útközetek. A népesség azon vidékeken nagyobb, mint Angliában magában. Ott van a sipahik valódi hazája, mert Oude volt a legfőbb toborzási hely. A legjobb eset lenne, ha harcolt állanának a lázadók, a helyett, hogy gyilkolva, rabolva barangoljanak. A föld népe többnyire nem tart a lázadókkal; s meg van győződve a „Times“, hogy a haza menekült sipahikat is kiadja. A „Daily News“ nem ily vérmes szempontból tekint a dolgokat. A lucknoi őrsereg, sőt Havelock és Outram sorsa fölött is aggodók.

— Macao ből okt. 3-ól oly eseményt jelentenek, mely csalhatatlanul China, s az ezzel karöltve járó Anam elleni gyorsabb föllépésre fogja Franciaországot ösztönözni. Tongkingből t. i. (Anamnak Chinával határos tartománya) éppen most érkezett Diaz spanyol püspöknek marty-haláláról a tudósítás. Éppen a mennybemenetel előtti napon egy keresztény faluban, mely hamuvá lön égetve, befogták őt a mandarinok, nyakára és a lábára bilincseket vertek, s börtönbe vetették, végre pedig jul. 30-án ezerszeres kínzás közt lefejezték. A kivégeztetés után a vérázott földet újra felturák, attól tartván, hogy a keresztények néhány vércseppet fölfognak. A mandarinok ezután a hullát sok csapattal és elefant kíséretében a városban körülhordozták, s azután belévetették a folyóba sat.

— Angol lapok ismét föllépnek az orosz kormány ellen a már többször halott vádall, mely szerint az indiai fölkelés főleg az ő bujtoztatásainak lenne köszönhető. Szerinte sok évig idegenek jártak Indiában, persák voltak, vagy azoknak monadtak magokat, kik majd lovakat majd kardokat árultak; az indiai bírák gyanus szemmel nézték ugyan őket, de ezek consuli utleveleket mutattak elő. Persiából jövelőknek valószínűleg azon értelme volt, hogy Oroszországból jöttek Persiába, vagy orosz szolgálatban levő persák voltak. Küldetésük iránt kérdezte, mindenféle történetcskéket beszéltek, hogy őket rab-



szolgáknak adták el, hogy honukban éhség uralkodik sat. Feladatuk — ezt azon indiai tiszt, kinek adataira alapítja a lap a maga vádját, kétségteleen tartja, — az volt, először az orosz kormány számára kémleni, s aztán az orosz háború kitörése után zavarokat idézni elő, hogy ezek által az európai csapatokat a Krimtől elvágják. A brit tiszt azt hiszi, hogy ez orosz cselszövények a békekötés óta megszűntek, de a mag, melyet az orosz politika 1854, 55 és 56-ban elvetett, most kelt ki. —

Poroszországban nagy ujság, hogy a „Kreuz-Zeitung“ eddigi kemény börtört elhárta, egyszerre csak felhagyott az Oroszország iránti barátsággal, változó félben lévén a porosz apátúrsg a koronörökös kormányzásra léptével, mit tehetett okosabbat a jámbor lap, mint hogy ő is az uj csillag felé forduljon. Aztán az orosz közlönyök csak durva rugdosásokkal fizették a hü porosz szövetséges lap vitézkedését, melylyel a keleti háború alatt az orosz ügyet oly példátlan nem-német hűvel védelmezte vala. A rosz világ szája egyébiránt más indokát is említi az orosz baráti érzelmek megváltoztának. Nemcsak az orosz közlönyök folytonos gorombaságai, hanem az orosz birodalom belső reformjai is befolytak volna a forró barátság meghűtésére. A „Kreuzzeitung“ világboldogító rendszeréhez tartozott, mint igen lényeges cikkek az uracsoknak a parasztnak feletti hatalma is, a melynek visszaállítása köztudat szerint

állandó célja volt Poroszországban a „Kreuzzeitung“ minden törekvésének. Amde a siker mulhatlan föltétele volt — az örökjobbágyásnak fennmaradása Oroszországban. Már pedig Oroszország egész komolysággal neki fogott a jobbágyás fölszabadításának s ezáltal világossá lett a porosz urfiak előtt, hogy csak nevétségesse tennék magokat az egész világ előtt, ha oly állapotnak visszaállításán működnek Poroszországban, a melyet Oroszország is megkezdett szüntetni. Az a fájdalom, hogy Oroszország a gyönyörű eszmét semmivé tette, a „kereszt-urak“ pártját szükségképp az orosz-ellenes táborba kelle hoznia, Gerlach ur, a párt vitéz bajnoka, most már ott ül Babylon vizeinél és siratja annyi legdrágább reményeinek meghiusulását. A szent szövetség oda van, a legütemezett megszűnt a nagy politika főnöke lenni, nem marad egyéb hátrahagyott — az Ausztria és Angolországokhoz csatlakozás.

## UJ POSTA.

Az angol parlamentet dec. 3-án a királynő személyesen nyitotta meg. Beszéde főleg az ind ügyek s a pénzügy állapotja körül forog. Sajnálja a munkások inségét és sorsuk enyhületét reméli a jó aratás következtében; fájlalja a brit keszvényeit Indiában, bámulja hűtetteiket, s reméli, hogy az erősítések a lázadást nem sokára elnyomják; megnyugtatót szolgát, hogy nép és fejedelmek nagyrészt

hívek maradtak. Az illető levelek a parlament elé fognak terjesztetni, hogy az ind ügyeket érejt fontolási alá vehessék.

Az európai békebiztosítottnak látszik. A persa békeszerződés híven teljesítve. A parlamenti képviselői rendszerjavítása sat. iránt törvényjavaslatok fognak előterjesztetni. Végül Istenhez fohászodik a királynő, vezesse a tanácskozásokat népe javára.

Ejfélikor válaszfelirat-viták. Mindkét ház tele. Russel lord bélienti a zsidó billt. D'Israeli vádolja a kormányt az ind és pénzügyi válság okozásával. Palmerston mellesleg megemlíti Angliának egész Európávali barátságát, Franciaország előzékenységét kiemelve. A felsőházban Granville lord czáfolja Derby, Ellenborough, Overstone és Grey-nek a pénzügy és India iránti megtámadásait. A válaszfeliratot mindkét ház helyben hagyja.

Redcliff lord még is csak marad az arany kürtnél. Nélküle is férjhez mehet a leánya Londonban.

Párisból dec. 3-ról, a távirtdolgozó hírel lepi meg a közönséget, hogy oda Stambulból, egy nagyon valószínűtlenül hangzó sürgöny érkezett, mely szerint a moldovai és oláhországi divánok elhatározták volna, hogy ha nekik a külföldi fejedelem meg nem adatik, az unioról lemondanak.

A párisi lengyelek nov. 29-én megölték az utolsó lengyel forradalom 27-

dik évnapját. A Czartoryski pár jelen volt az ünnepélyen. Londonban is megölték a napot az ott lakó lengyelek szokott módon gyász istenitisztetlet és emlékbeszédek által.

Stambulból nov. 21-ről írják: „Jelentékeny csapat szállítások történnek újból. Stambulból a Dunához mennek és Asziából pótsapatok jönnek Stambulba. A rustuki, viddini és drinápolyi főkommandyók elmozdítása is, mint látszik, az ama tartományokban fölmerült eseményekkel összefüggésben áll. A porta egyáltalában oly tevékenységet, elővigyázatot és erélyt tanusít, a minőt a törökökről alig képzelünk. Maga az oly gyengének és betegesnek állított szultán is gyakran késő éjig részt vesz a tanácskozásokban.“

## NYILT POSTA.

Zandirhámra előfizettek: Farkas Sándor ur ivén Ragusában Smiedel Sándor cs. k. ellenőr, és Thömmel Gusztáv cs. kir. hadnagy és dandár-segéd urak. Székely Ádám ur ivén Székely Ádám és Hajdu János urak. Medgyes Lajos ur ivén, Medgyes Lajos és Róth Pál urak egy-egy példányra. Vályi Károly ur ivén, Vályi Károly ur egy példány. Dózsa Elek ur két példányra. Ágh István ur ivén, Ágh István ur két példányra.

Bécsi börze. december 5-dikén. Erd. urbéri papir 78 1/2. Magyar urbéri papir 78 1/8. Nemzeti kölcsön 83 1/16. Arany darabja 4 fr. 59 1/4 kr. Ezüst 87 1/8.

Tulajdonos és felelős szerkesztő: BERDE ÁRON

## HIVATALOS HIRDETESEK.

Kivonatban.

A kolozsvár-megyei cs. k. törv. szék f. é. nov. 13-ról 10,506 sz. a. felhívja Bregand József örökösait mutassák ki a gróf Bethlen Gábor, József, Kálmán, Emil és gr. Bethlen József-né részire f. é. nov. 9-ről 10,506 sz. a. utalványozott kárpótlásra fektetett 1000 eft. adósság valóságát. Részükre kirendelt ügyvéd Dr. Heinrich és Grois.

A szászváros (Broos)-megyei cs. k. törv. szék f. é. nov. 20-ról 4321 sz. a. csődöt hirdet devai kereskedő Ötvös Antal összes vagyonára. A követelések beadandók 1858 január 20-áig, ügyvéd Dr. Seyfried vagy Nagy Imre ellen.

A sz. udvarhelyi cs. k. járás törv. szék f. é.

nov. 21-ről 3543 sz. a. tudatja, hogy Elek Lajos elfoglalt gyümölcsösit és 6 d. szántó-földjét Parczadon, f. é. decemb. 28-kán és 1858 január 28-kán d. e. 9-kor a helység iródjában, Pálfi Sándor kérelmére, köz-árverésen eladják.

A k.-fejérvár-megyei cs. k. törv. szék f. é. nov. 23-ról 3961 sz. a. felhívja báró Bánffy Zsigmondot ellene a Wavrus Juliának tartozó 900 eft. tőke kamatja iránt ügyvéd Medgyes által indított kereset védelmére. Targyalása 1858 január 19-kén. Részükre kirendelt ügyvéd Borsos.

A szászváros (Broos)-megyei cs. k. törv. szék f. é. okt. 30-ról 3991 sz. a. csődöt hirdet szászvárosi kalapos Roth József összes vagyonára. A hitelezők adják be oda követeléseiket 1858 január 16-áig, tömeggondozó ügyvéd Csonka ellen.

Urbékkárpótlási tőke-utalványozás.

k.-fejérvár-megyei cs. k. törv. szék f. é. novemb. 16-ról 3825 sz. a. tudatja, hogy 1) Fosztó Katalin özvegy Miksa Jánosnak foga di és magyar-bagdi birtoka után 7479 eft 15 kr. 2) b. Bánffy Danielnek f. orbói, paczalkai és diódi birtoka után 1620 eft. 6 1/4 kr. 3) ifj. Biró Pálnak háportoni birtoka után 455 eft. 37 1/4 kr. 4) gr. Teleky Anna özv. b. Kemény Simonné örökösének ompolyiczai birtokuk után 1117 eft. 8 kr. kárpót. tőke és járuléka van utalványozva. A követelések beadandók 1858 február 1-éig. Targyalása ápril. 2-kán d. e. 9-kor.

A zilah-megyei cs. k. törv. szék f. é. okt. 29-ről 2555 sz. a. tudatja, hogy 1) Hatfaludi Elek jogosítottjának Friedmann Izsáknak bös-

házi birtoka után 6419 eft. 54 1/4 kr. az oláh-nádasi után 67 eft. 30 kr. a kódi után 167 eft. 16 1/4 kr. 2) Szilágyi N. özv. Ajtai Samuelnek, egy Ajtai Albertnek, Károlinak és Helenának kémeri birtokuk után 6420 eft. 3 1/4 kr. 3) Bölöni Mária Nagy Ferenczének markaszéki birtoka után 401 eft. 58 3/4 kr. a lecsméri után 386 eft. 23 kr. a kémeri után 94 eft. 43 kr. 4) Bagosi Sándornak jázi birtoka után 277 eft. 11 1/4 kr. a nagy. valkói után 1697 eft. 8 kr. a detrehemi után 24 eft. 30 kr. a percseni után 9 eft. 28 3/4 kr. kárp. tőke és járuléka van utalványozva. A követelések beadandók 1858 márt. 1-jéig. Targyalása május 8-án d. e. 9-kor.

## MAGAN HIRDETESEK.

Legújabb cs. kir. szab. készítményei a diszgyógyszerészetnek a pipereasztal számára.

(7-12)

(142)

## NÖVÉNYI.

## SZÁL-HAJKENÖCS.

Ezen a vegyészeti kir. tanárának Berlinben Dr. Lindes-nek felhatalmazása mellett a legczélzerűbb művegytani eljárás szerint nagy gondal tiszta növényi vegyreszekből összeállított szál-hajkenöcs igen jótékonyan hat a hajnövesésre, miután azt hajlékonyságában fenntartja s nem hagyja kiszáradni; e mellett a hajnak szép természetes fényt s nagyobb ruganyoságot kölcsönös, míg másfelől egyszersmind a hajválasztékának a maga alakjában fenntartására is különösen alkalmas.

A csász. kir. szabadalmazott növényi szál-hajkenöcs csak eredeti darabokban árulatik, melyeknek hivatalosan letett jegyei zöld és aranybronzban vannak elkészítve.

Ára egy eredeti darabnak: 30 pkr.

A fentebbi szépségügyi szerek beltartalma fölsőlegessé tesz minden további magasztalást — egy kis kísérlet elegendő arra nézve, hogy ezen közhasznú szereknek czélszerűsége és jelességéről mindenki meggyőződhesse — s azok valódi minőségben egyedül csak:

Kolozsvártt Wolff J. gyógyszerésznél, valamint: Abrudbányán: Ferenczy Mihály; Beszterczén: Kelpi Frigyes és Dietrich-Fleischer; Déván: Büchler L. Erzsébetvárosban: Smidt Andr. Szébenben: Zóhrer F.; Brassóban: Stenner Fr. és Hoffman; Marosvásárhelyt: Fogarasi Demeter; Szászsebesen: Weissörtel F.; Kóhalom: Melas F. Ed.; Segesváron: Misselbacher B. F.; Székely-Udvarhely: Kaunc A. F.; Tordán: Welits György és Wolff G. gyógyszerárban.

(297) **IGAZI SCHNEEBERGERI FÜ-ALLOP** (2-20)  
mell- és tüdő-betegek számára.  
Orvosi rendelet szerint a leggyógyítóbb és frissen sajtolt füvekből készítve  
**VILHELM FERENCZ és BITTNER GYULA**  
neuenkircheni gloggnitzi  
**gyógyszerészek**  
által.  
Egy üveg ára használati utasítással 1 frt. 12 kr. pp.  
Továbbá: Kolozsvártt: Wolff János gyógyszerésznél; Brassóban: Gyertyánffy; Tordán: Wolff G. gyógyszer M.-Vásárhelyen: Braun József és társánál; Aradon: I. hobst F. J.; Temesváron: Kraul János; Lugoson: Arnel József; Verseczen: Carnass J.; Pancsován: Graff W. K. gyógyszer; Kúbinban: Czikavstó Palásznál.

(306) (3-3)  
**EGY ZONGORATANÍTÓ**  
ezennel alázatosan ajánlja szolgálatját a nagyör-

## BALZSAMOS

## OLAJ-SZAPPAN.

Ezen a legújabb vegyészeti tapasztalatok szerint készített balzamos olaj szappan nem csak tisztító hanem egyszersmind a puhaságot és frisséget is előmozdító tulajdonságai által megfelel mindazon kellékeknek, melyek egy tökéletesen jó toilette- és egészségi szappantól megkívántatnak, s ezért mint gyenge s egyuttal hathatos napi mosdószert még a leggyengédebb és legérzékenyebb nők s gyermekek bőrére nézve is bizton ajánlható.

A csász. kir. szabadalmazott balzamos olaj-szappan csak fekete betűkkel nyomtatott fehér paketéscsákban árulatik, melynek elő részén e szavakat „Gesetzlich deponirt“ tartalmazó vörösnymású bélyeg van.

Ára egy eredeti paketéscsákának: 20 pkr.

Az egy kis kísérlet elegendő arra nézve, hogy ezen közhasznú szereknek czélszerűsége és jelességéről mindenki meggyőződhesse — s azok valódi minőségben egyedül csak:

Kolozsvártt Wolff J. gyógyszerésznél, valamint: Abrudbányán: Ferenczy Mihály; Beszterczén: Kelpi Frigyes és Dietrich-Fleischer; Déván: Büchler L. Erzsébetvárosban: Smidt Andr. Szébenben: Zóhrer F.; Brassóban: Stenner Fr. és Hoffman; Marosvásárhelyt: Fogarasi Demeter; Szászsebesen: Weissörtel F.; Kóhalom: Melas F. Ed.; Segesváron: Misselbacher B. F.; Székely-Udvarhely: Kaunc A. F.; Tordán: Welits György és Wolff G. gyógyszerárban.

(305) (3-3)  
A kolozsvári ev. ref. ekklezsia és tanoda költendő majorság-birtoka, a jövő 1858-dik év márcziusa 22-dik napján kezdve, több évekre haszonbérbe adandó. Birtok-iv és vallomány könyv szerint van itten szántó 180 hold, — rét és kert, a curialistákat is beléértve, 125 hold, 32 □ öl; — legelő 89 hold, 1,100 □ öl; — nádas 81 hold 120 □ öl, de a melyből már lecsapolya is van. —

Árvereztetik Kolozsvártt 1858 dik év január hó 10-kén, tanár Tunyogi József szállásán, belső-farkas-utczában, az 55 dik számú tanári lakban, hol a haszonbérlet feltételei addig is megláthatók. A hozzá szólni kívánók 100 ezüst rft. bántpénzt teendének le, az árverés után, ha az másra veretnek le, visszafordítandót.

(262) (6-6)  
**Földabrosz.**  
STEIN JÁNOSNál Kolozsvártt és WITTICH JÓZSEFNél M.-Vásárhelyt kapható  
Erdély-nagyfejedelemségnek

(304) (3-3)

## Eladó pusztai részjószág.

A nagy-enyedi járásban levő Ispánlaka helysége határában fekvő sugadi praediumból a Szár az vám nevet viselő B. Kemény-rész eladó. All a következő részekből:

- egy 60—70 szekeret egy kaszálásra megadót rét, mely kétszer kaszálható.
- 30—40 veka fű szántó.
- Korcsomálási-jog és korcsoma.
- Egy vámos-híd és vamolási-jog.

Értekezhetni iránta Csekkelakán, gazdatiszt Péterfi Károly urnál.

(3 1) (2-3)

82 1857.

A kolozsvártt fennálló erdélyi nemzeti színház jövő 1858-dik évi virág-vasárnapját kezdve egy vagy több évre bérbeadó.

Vállalkozók jelentsek magokat személyesen vagy bérmentes levél által 1858-dik év januarius 15-éig alulírtnál.

Az erdélyi nemzeti színházi bizottmányból.

Kolozsvártt november 28-án 1857.

GROISZ FERDINÁND

orsz. szinh. bizottm. jegyző.

helyszínü különmemü és posta-földképe

4 táblában, a legújabb politikai és törvényszéki felosztás szerint. Ára 3 ft. vászonra huzva csinos tokban 5 ft. p. p.

(221) (6-9)

Stein Jánosnál Kolozsvártt és Wittich Józsefnél M. Vásárhelyt kapható:

## A NÖVÉREK

regény

b. EÖTVÖS JÓZSEF-NÉ

2 kötet 4 ft. p. p.

RÉVÉSZ Imre. Vélemény a magyar prototás Egyházközmény fő pontjai felett, különösen a jövődű törvényhozásra árártva 40 kr.

**VÖRÖSMARTY**  
mellszobra 4 pengőf.

Nyomatott az ev. ref. főtanoda nyomdájában.